

VERGİCİNİN DÜNYASI

CİHAT ÇETİNKAYA

Bütçe açığını Damga Vergisi'yle mi kapatacağız ?

Geçen hafta dostum telefon ederek Vergi Dairesine götürdüğü bir takım bilanço ve kâr/zarar tablosunun tasdiki karşılığında kendisinden 2 defa maktuğ Damga Vergisi alındığını ve uygulamanın doğru olup olmadığını sorduğunda, soruyu yanlış anladığımı düşündüm. Ancak arkadaşım ısrarla Kurumlar Vergisi Beyannamesine ek olarak Vergi Dairesine sunduğu bilanço ve gelir tablosunun tasdikinde bir takım için 2 kat Damga Vergisi ödemek zorunda kaldığını yoksa, bu belgelerin tasdik edilmeyeceğinin kendisine bildiğini söylüyordu.

Konuyu araştırdığımda ilginç bir mukteza ile karşılaştım. Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre hazırlanan Bilanço ve Gelir tablolarının tasdikinde, cari dönem ile birlikte önceki dönemde yer aldığı dikkate alınarak, tasdik esnasında her dönemin ayrı, ayrı damga vergisine tabi tutulacağı belirtiliyordu. Gerekçe olarak damga vergisine tabi tutulacağı belirtiliyordu. Gerekçe olarak Damga Vergisinin kanununun 6. maddesinin gösterilmeside, beni bir kez daha hayrete düşürdü.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 6. maddesinde ; "bir kağıtta birbirinden tamamen ayrı-birden fazla akit ve işlem bulunduğu takdirde bunların herbirinden ayrı ayrı vergi alanı" hükmü yer almaktadır. Maddenin birinci bendine bakılarak yazılarak bir muktezanın, uygulamayı nasıl etkileyeceğini iyi düşünmek gerekir. Zira aynı maddenin 2. bendinde çok daha açıklayıcı ve kanunun amacına uygun bir hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre; "Bir kağıtta toplanan akit ve işlemler bir birine bağlı ve bir asıldan doğma oldukları takdirde Damga Vergisi, en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit ve işlem üzerinden alınır."

Şimdi bakalım ne olmuş; Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefi olan bilanço veya işletme hesabı esasına göre defter tutan bir kişi 1994 yılında vergi mükellefiyetine girmiş. 1995 yılının beyanname döneminde, beyannamesiyle birlikte 31.12.1994 tarih itibarıyla, bilanço, kâr-zarar cetveli ya da işletme hesabı hülasesasını Vergi Dairesi'ne veren mükellefimiz, her bir tablo için 488 sayılı kanuna ekli (1) sayılı tarifenin III Ticari İşletmelerde Kullanılan Kağıtlar bölümünde belirtilen, maktuğ vergiyi ödemiştir. Bu

mükellefimiz bir bankadan alacağı ticari kredi için bu belgelerini Vergi Dairesine tasdik ettirmeye gittiğinde de aynı Damga Vergisini her bir belge için birer kez ödemiştir. Tek Düzen Muhasebe Sisteminin emredici bir kuralı olarak, işletmelerin yıllık bilanço ve kâr-zarar cetvelleri veya işletme hesabı hülasesalarını düzenlediklerinde önceki yıl faaliyetlerinin durumunda karşılaştırmaya imkan verecek tablolar çıkartmaları benimsenmiştir. Böyle olunca 1996 yılının mart ve nisan aylarında beyanname veren ya da daha sonra işlerinin gereği olarak bilanço, kâr-zarar cetveli veya işletme hesabı hülasesasını vergi dairesine tasdik ettiren mükelleflerin kağıtlarında cari dönem ile birlikte önceki dönemde yer alıyor diye iki kez damga vergisi alınmasının mantığı, kanunun lafı ve ruhu ile bağdaşmamaktadır. Bir önceki yılki tasdik işlemi için damga vergisi ödeyen bir mükellefin takip eden yılda sanki yeni bir tasdik işlemi yapıyormuş gibi Damga Vergisi ödemesinin mantığı yoktur. Ortada birbirinden tamamen ayrı, birden fazla akit veya işlem bulunmayıp, aksine, bir kağıtta toplanan, birbirine bağlı ve bir asıldan doğma bir işlem vardır.

Damga vergisi kanunu'nun 6. maddesinin 2. bendi bu halyle çok açıktır. Vergi dairelerinin tasdikine yönelik uygulamaları iller arasında farklılık gösterdiği gibi aynı il içinde de bu farklılık göze çarpmaktadır. Burada, her bir belge için damga vergisinin cüzi bir miktar olduğu dikkate alınır, bir bardak suda fırtına koparmanın ve mükellefleri küstürmenin yararı yoktur. Sahife başına mükellef böyle bir tasdik işleminde 1.000.000.-TL. ödemeyi kabul eder de, kendinde böyle bir bedelin iki katıyla alınmasını kabullenemez.

Maliye Bakanlığındaki dost ve arkadaşlarımızın birçoğu bütçe açığını kapamak için vergi toplamanın şart olduğunu ve bu bazda kayıt dışı ekonominin alınmasının gerektiğini iyi biliyorlar. Şimdi bilinmesi gereken bir konuda; Damga Vergisinin tasdik konusu evraklarda iki kat almak ile bütçe açığının kapanmayacağı gerçeğidir. Köklü bir vergi reformunun hayata geçirilmesi halinde mükellefi incitmeyecek bir tarzda ve adeta vergi toplamanın bir sanat olduğu gerçeğini kavradığımızda Türk maliyesinin çok daha başarılı olacağına inanıyorum.